

Novogodišnja poruka Visokog predstavnika građanima Bosne i Hercegovine: “Mogu li Bosna i Hercegovina i Evropa funkcionirati kao cjelina?”

Danas počinje Nova godina. Danas je također i početak novog milenija, a iskreno se nadam, i početak novog poglavlja u historiji Bosne i Hercegovine.

Vašoj zemlji želim sve najbolje. Međutim, ne mogu a da ne osjećam zabrinutost. Ne želim da ponavljam frazu koju ste često čuli od stranih diplomata: kako je mnogo postignuto od potpisivanja Daytonskog mirovnog sporazuma, ali da se dosta toga još treba uraditi. Jednostavno, to više nije tako. Sada su potrebne radikalne promjene.

Ovo je već peta godina mirovnog procesa i Bosna i Hercegovina ne može više lutati kao do sada. Zapadne zemlje sve više vjeruju da će međunarodni angažman biti gotovo beskonačan ukoliko se implementacija nastavi sadašnjim tempom.

Mnogi strani listovi koje sam ovih dana čitao, a koji pišu o implementaciji Daytonu, navode deprimirajuće zaključke: britanski magazin “Economist” naziva Bosnu i Hercegovinu “ovisnikom o pomoći”; poznati američki list “Foreign Affairs” ide i korak dalje i zagovara prisustvo jedino stranih vojnih snaga, budući da nijedan drugi oblik međunarodne pomoći i pažnje nije dao željene rezultate; čak su izdate i knjige u kojima se implementacija Daytonu proglašava neuspjehom.

Ovo nije samo mišljenje nekoliko neobaviještenih političkih analitičara. Ovim se odražava nova vrsta mišljenja na Zapadu – mišljenja, koje sam i sâm primijetio u kontaktima sa stranim liderima, što me jako zabrinjava.

Zapadne vlade i donatori postaju nestrpljivi. Prije dvije sedmice, Sjedinjene Države su obustavile pomoć za program privatizacije u Federaciji. Zašto? Zato što Federacija ozbiljno krši zakonske rokove koji bi omogućili početak velike privatizacije. Preduzeća i agencije za privatizaciju su trebale pripremiti početne bilanse i plan privatizacije do 28. marta prošle godine. Samo jedan mali dio njih je ispunio ovu obavezu.

Mogao bih navesti dugačak spisak rokova koji nisu ispoštovani, obaveza koje nisu ispunjenje, zapisnika sa važnih sastanaka i zasjedanja na kojima dužnosnici ove zemlje nisu uradili ništa izuzev nadmudrivanja i međusobnih optuživanja. Ali vi najbolje znate kakva je ovdje situacija. Nešto se mora mijenjati ukoliko Bosna i Hercegovina ne želi postati napušteni kutak Evrope.

Zapadni svijet, a pogotovo Evropa, suočava se sa novim izazovima i finansijskim izdacima: Kosovo, kao i Pakt o stabilnosti Jugoistočne Evrope. Njihovi lideri i donatori sve više razmišljaju na sljedeći način: zašto da se uopće bavimo Bosnom i Hercegovinom ako ona odbija da prihvati naš savjet i da razumno koristi pomoć koju pružamo?

Ja sam voljan da uradim sve što je u mojoj moći kako bih doveo do hitno potrebnih promjena. Nisam dao smijeniti 22 dužnosnika zbog toga što sam želio bilo koga kazniti. To ne bi bilo u duhu naših demokratskih namjera. To sam uradio zbog toga što postaje sve teže i teže objasniti predstavnicima zemalja svijeta koje finansiraju mirovni proces u BiH zašto su i dalje na položaju ljudi koji flagrantno krše zakon i Daytonski mirovni sporazum i koji gaze ljudska prava.

Nametnuo sam nove imovinske i stambene zakone zbog toga što je za demokratski svijet nečuveno i neobjašnjivo da se stotine hiljada građana još uvijek ne mogu vratiti u svoje domove, niti ući u posjed svoje imovine, te tako ostvariti jedno od osnovnih prava koja su zagarantovana svakom čovjeku. OSCE i moj Ured su mjesecima i mjesecima ulagali napore kako bi izradili dobar izborni zakon, u iskrenoj nadi da će on voditi ka većoj odgovornosti i političkoj umjerenosti.

Naime, nastojimo uspostaviti jedan okvir koji će građanima i dužnosnicima

u Bosni i Hercegovini omogućiti da preuzmu odgovornost nad sudbinom ove zemlje i da Bosnu i Hercegovinu dovedu do punopravnog članstva u Evropskoj porodici država. Ukoliko bude prihvaćen i iskorišten, ovaj okvir će dovesti do stvaranja političkog i ekonomskog ambijenta u kojem će svako moći prosperirati i osjećati se sigurnim.

Ali mi, kao međunarodna zajednica, u stanju smo da uradimo tek toliko. Bez angažmana i saradnje domaćih ljudi i političara, Bosna i Hercegovina neće iskoristiti sav svoj potencijal. Od Bosne i Hercegovine možemo stvoriti jednu prosperitetnu, demokratsku, stabilnu, pravnu državu jedino ako na tom putu budemo djelovali skupa sa građanima i izabranim rukovodskom Bosne i Hercegovine.

Bosni i Hercegovini je potrebno odgovorno i sposobno rukovodstvo. Izabrane vođe i dužnosnici ove zemlje moraju konačno preuzeti odgovornost nad svim tranzicijama kroz koje Bosna i Hercegovina prolazi, te voditi ovu zemlju na odgovoran i ozbiljan način od poslijeratne situacije do trajnog mira, od komunizma do demokracije, od socijalističke do tržišne ekonomije. Od sveg srca se moraju boriti za dobrobit svojih građana, a ne za uskostranačke ciljeve, nacionalističke težnje, ili za svoje vlastite interese.

Bosni i Hercegovini su također potrebni građani koji će se boriti za svoju budućnost. Vi niste pijuni u rukama svojih vođa, jer ste vi ti koji ih birate. Ako budete insistirali na vladavini zakona i konačno, ako budete koristili svoje biračko pravo, tada ćete moći osigurati da korupcija, udovoljavanje vlastitim željama i zanemarivanje vaših potreba ne prođu nezapaženo.

Apeliram i na političare i na građane da ozbiljno shvate narastajuće nezadovoljstvo Zapada, te da pođu drugim pravcem. Ova godina, 2000., biće odlučujuća za budućnost Bosne i Hercegovine. U njoj će se održati izbori na dva nivoa: općinski i opći. Napravite razuman izbor. Takođe moramo ostvariti napredak i na polju uspostave pravne države. A u tome će osnovna mjera biti ostvarivanje prava građana na povratak, kao i na povrat njihovih stanova, kuća i imovine. Isto tako moramo ostvariti pomak i u oblasti ekonomske reforme. Planovi postoje, i to godinama: privatizacija, uspostava zdravog, pouzdanog komercijalnog bankarskog

sektora, ukidanje zavoda za platni promet, poreska reforma, revizija, transparentnost i odgovornost, otklanjanje mogućnosti za korupciju i prevaru – ovo bi bila samo najznačajnija pitanja. Međutim, također je istina da je postignut napredak u oblasti izgradnje cesta, energetskog sistema i komunalnih usluga. Ali, to su samo neki preduvjeti, koji su neophodni za razvoj. Ukoliko ostanu usamljeni, neće dovesti do otvaranja novih radnih mjesta, niti dugoročnog prosperiteta. A radna mjesta i dugoročni prosperitet zahtijevaju temeljne reforme. Jedino će se uspješnom realizacijom ovakvog plana privući strana i domaća investiciona sredstva i otvoriti nova radna mjesta – radna mjesta koja će biti primjereno plaćena, radna mjesta za vas i za vašu djecu.

2000. godina je vrlo bitna. Posmatrajmo tu godinu kao šansu. Za sada, međunarodna zajednica je još uvijek uz vas, i ja sam ovdje. Dokažimo svijetu da Bosna i Hercegovina nije beznadežan slučaj, da njeni političari ne teže jedino ka ostvarenju svojih vlastitih interesa, te da njeni građani još uvijek nisu odustali, niti su se predali svojoj sudbini. Zajedničkim snagama to možemo dokazati. Put koji vodi Bosnu i Hercegovinu ka prosperitetu i Evropi zavisi od vas.